

Orlandus Lassus - Osculetur me

cd1 track 2

De vragen 1 t/m 7 gaan over het motet 'Osculetur me' ('Laat hem mij kussen') van Orlandus Lassus (1532 - 1594). Dit motet is geschreven voor dubbelkoor. De klank is een halve toon hoger dan de notatie.

In de eerste vijf onderdelen zingen de twee koren beurtelings of gelijktijdig. De tekst van deze onderdelen is afgedrukt.

- 1 Osculetur me osculo oris sui:
- 2 quia meliora sunt ubera tua vino,
- 3 fragrantia unguentis optimis,
- 4 oleum effusum
- 5 nomen tuum, nomen tuum:

- 1p 1 Bij welk onderdeel is dat het geval?
Je hoort de onderdelen 1 t/m 5 twee keer.

cd1 track 3

De partituur van onderdeel 5 is afgedrukt.

Koor 1

S
no - - - men tu - um, no - men tu - um:

A
no - - - men, no - men tu - um:

T
no - - - men tu - um, no - men tu - um: í -

B
no - men tu - um, no - men tu - um:

Koor 2

S
no - - - men tu - um:

A
no - men tu um, no men tu - um:

T
no - men tu - um, no - men tu - um:

B
no - - - - men, no - men tu - um, no - men tu - um:

- 2p 2 Noem er twee.
Je hoort de onderdelen 1 t/m 5 nog twee keer.

- 1
- 2

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd1 track 4

Je hoort één keer alleen onderdeel 5 (zie de partituur bij vraag 2).

- 1p **3** Benoem het akkoord in het omkaderde gedeelte. (Geef van het akkoord zowel de notennamen als de volledige benaming.)

.....

In dit onderdeel is sprake van 'vrije polyfonie'.

- 2p **4** Licht dit toe.
Na de muziek heb je twee minuten beantwoordingstijd.

.....

cd1 track 5

Van het volgende fragment zijn de tekst en de vertaling afgedrukt.

1 Trahe me post te,	1 Trek me met je mee,
2 curremus in odorem unquentorum tuorum.	2 wij zullen snellen naar de geur van je parfum.
3 Introduxit me rex	3 De koning heeft me binnengebracht
4 in cellaria sua:	4 in zijn kamers:
5 exsultabimus,	5 wij zullen juichen,

Richt je op de regels 1 en 5.

Deze regels worden op verschillende manieren muzikaal uitgebeeld.

- 2p **5** Noem één manier waarop de tekst van regel 1 wordt uitgebeeld

.....

en één manier waarop de tekst van regel 5 wordt uitgebeeld.

Je hoort het fragment drie keer.

.....

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd1 track 6

Van de regels 3 en 4 uit het zojuist beluisterde fragment is de partituur afgedrukt.

regel 3

Koor 1

S In - tro - du - xit me - rex

A In - tro - du - xit me rex

T In - tro - du - xit me rex

B In - tro - du - xit me rex

Koor 2

S - rum. in cel - la - ri - a su - a:

A in cel - la - ri - a su - a:

T - rum. in cel - la - ri - a su - a:

B - rum. in cel - la - ri - a su - a:

regel 4

Beide regels zijn polyfoon geschreven, maar de wijze waarop is verschillend.

- 3p 6 Noem voor elk van beide regels één kenmerkend aspect van de polyfone schrijfwijze (en dat in de andere regel ontbreekt).

Na enige leestijd hoor je het fragment twee keer.

regel 3:

regel 4:

cd1 track 7

Je hoort een langer fragment één keer. Daarna wordt de cd vijf minuten stilgezet.

Dit is muziek uit de Renaissance (en niet uit de Middeleeuwen).

- 2p 7 Geef voor deze bewering één argument.

.....

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

W.A. Mozart - Symfonie in C, K.V. 551, 4e deel

cd1 track 8

De vragen 8 t/m 22 gaan over een deel uit een symfonie van Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791). De vorm van dit deel is gebaseerd op de hoofdvorm. Er wordt gebruik gemaakt van vier thema's.

De vragen 8 t/m 17 gaan over de expositie.

Thema 1 is afgedrukt.

De lage strijkers zetten in maat 5 in.

2p **8** Noteer het ritme van de lage strijkers in de maten 5 t/m 8.

Je hoort het fragment drie keer.

cd1 track 9

Het volgende fragment is fugatisch. Het thema is gebaseerd op een deel van thema 1.

1p **9** Geef boven het notenvoorbeeld van vraag 8 met een haak () aan op welke noten het thema van dit fugatische fragment bijna steeds is gebaseerd.

1p **10** Hoe vaak wordt dit thema ingezet?

Je hoort het fragment drie keer.

cd1 track 10

Je hoort het zojuist beluisterde fragment en het vervolg hierop twee keer. Hoewel dit fragment fugatisch is kan het niet als een 'standaard'-fuga worden aangemerkt.

2p **11** Leg dit uit; let daarbij op het vervolg.

cd1 track 11

In het volgende fragment wordt thema 2 drie keer ingezet. Dit is in onderstaand schema weergegeven.

De toonhoogte van de eerste inzet is uitgeschreven. Bij de derde inzet van dit thema -zie het omkaderde gedeelte- bestaat de *totale orkestsamenklank* uit een drieklank.

1p **12** Noem de namen van de noten van deze drieklank.

Je hoort het fragment drie keer.

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd1 track 12

In het volgende fragment hoor je het hieronder afgedrukte thema 3.

1e viool

- 1p **13** Geef de technische term voor de manier waarop thema 3 in de eerste vioolpartij wordt herhaald.

.....

- 1p **14** Met welke polyfone compositietechniek wordt dit thema in dit fragment verwerkt? Let hierbij ook op de lage strijkers.
Je hoort dit korte fragment drie keer.

.....

cd1 track 13

In bijlage 1 zijn de thema's 1, 2, 3 en 4 afgedrukt.

Thema 1 en 2 vormen de eerste themagroep, thema 3 en 4 vormen de tweede themagroep.

Dit is in onderstaand schema weergegeven.

thema 1	thema 2		thema 3	thema 4	
eerste themagroep		overgangsgroep	tweede themagroep		slotgroep

De relatie tussen de toonsoort van de eerste themagroep en de toonsoort van de tweede themagroep wijkt niet af van wat gebruikelijk is voor de expositie van een klassieke hoofdvorm.

- 2p **15** Leg dit uit.
Beantwoord deze vraag meteen.

.....

cd1 track 14

In het volgende fragment worden achtereenvolgens thema 4, thema 3 en thema 2 ingezet, en daarna herhaald. Dit is in onderstaand schema weergegeven.

- 2p **16** Noteer in het schema welk houten blaasinstrument thema 3 speelt en welk houten blaasinstrument thema 2.
Je hoort het fragment drie keer.

cd1 track 15

Je hoort het volgende fragment twee keer.

Het hieronder afgedrukte ritme wordt door veel instrumenten gespeeld.

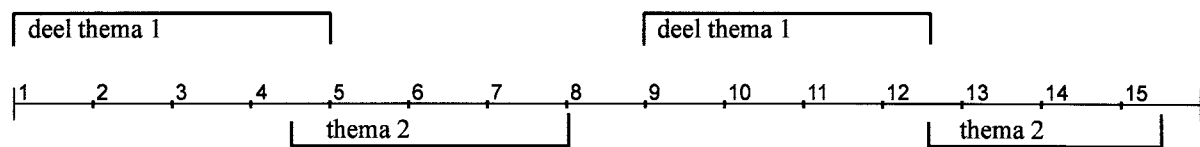

- Op de met pijlen aangegeven plaatsen wordt een dynamisch effect toegepast.
 1p **17** □ Geef de Italiaanse term voor dit dynamisch effect.

.....

cd1 track 16

Je hoort de eerste vijftien maten van de doorwerking. Dit fragment is gebaseerd op een deel van thema 1 en het gehele thema 2 (zie bijlage 1). Dit is in onderstaand schema weergegeven.

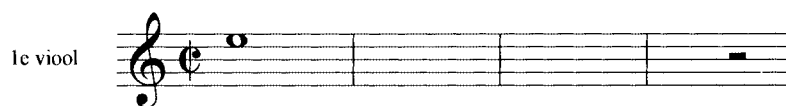

- 2p **18** □ Noem één verschil tussen de maten 5 tot 8 en de maten 13 t/m 15 gelet op de verwerking van thema 2. Laat de hoogte van de thema-inzetten en de lengte buiten beschouwing.
Je hoort het fragment twee keer.

.....

cd1 track 17

Je hoort de maten 9 t/m 12 van het zojuist beluisterde fragment vijf keer. De eerste noot van de eerste vioolpartij is afgedrukt.

- 2p **19** □ Noteer van deze partij de ontbrekende noten (toonhoogte en ritme) met inbegrip van eventuele voortekens.

cd1 track 18

Je hoort een ander fragment van de doorwerking drie keer. Hierin wordt gebruik gemaakt van respectievelijk thema 2 en 1. De gedeeltes waarin thema 2 wordt gebruikt contrasteren met die waarin thema 1 wordt gebruikt.

- 3p **20** □ Beschrijf drie van deze contrasten.

thema 2	thema 1
1
2
3

cd1 track 19

Je hoort thema 1 en het vervolg, eerst uit de expositie, daarna uit de reprise, en dit twee keer.

3p **21** Beschrijf twee verschillen tussen de beide ‘vervolgen’.

Ga bij je antwoord uit van het vervolg van de reprise.

Na de muziek wordt de cd tien minuten stilgezet. Beantwoord in die tijd ook vraag 22.

1

2

Dit is een werk uit de periode van de Weense Klassieken.

2p **22** Noem een kenmerk van dit werk dat niet of weinig voorkomt in een werk uit de Barok.

.....

Noem een kenmerk van dit werk dat niet of weinig voorkomt in een werk uit de Romantiek.

.....

Steve Reich - Different trains

cd2 track 1

De vragen 23 t/m 31 gaan over ‘Different trains’ van Steve Reich (geb. 1936) uit 1988. De compositie bestaat uit drie delen en is in minimal music-stijl geschreven.

De compositie is deels autobiografisch. Tussen 1939 en 1942 maakte hij met zijn gouvernante gezellige treinreizen tussen de woonplaats van zijn moeder (Los Angeles) en die van zijn vader (New York). Hij realiseerde zich later, dat in de tijd dat hij deze reizen maakte, de joden in Europa verschrikkelijke treinreizen doormaakten op weg naar de concentratiekampen.

Het onderwerp van de drie delen is:

1 Amerika voor de oorlog

2 Europa tijdens de oorlog

3 Na de oorlog

In deze compositie maakt hij gebruik van de stemmen van zijn gouvernante, een gepensioneerde kruijer, overlevenden van de holocaust en geluiden van verschillende treinen. De compositie is geschreven voor een live spelend strijkkwartet en een tape waarop nog drie strijkkwartetten, de stemmen en de treingeluiden klinken.

Ter oriëntatie hoor je het begin van het eerste deel.

cd2 track 2

Bij het volgende fragment hoort partituurbijlage 2.

In elke partij wordt een motief van één maat lengte gespeeld. Dit bestaat uit zestiende notenwaarden en wordt constant herhaald.

2p **23** Vergelijk deze motieven en noem één overeenkomst

.....

en één punt waarin sommige motieven van andere verschillen.

Je hoort het fragment twee keer.

.....

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd2 track 3

In het volgende fragment wordt de gesampled en met de computer bewerkte tekst 'one of the fastest trains' gebruikt.

- 3p **24** Beschrijf de wijze waarop Reich deze tekst in dit fragment heeft verwerkt. Noem twee aspecten.

Je hoort het fragment twee keer.

1

2

cd2 track 4

Van het volgende fragment zijn in partituurbijlage 3 alleen de partijen van het derde strijkkwartet afgedrukt. Dit fragment van tien maten bestaat uit twee delen, gescheiden door een dubbele streep.

Na de dubbele streep verandert het basisakkoord.

- 1p **25** Welke partij brengt deze verandering tot stand?

Je hoort het fragment twee keer.

.....

cd2 track 5

In de compositie komen vele tempowisselingen voor. Je hoort het begin van het tweede deel. Elke passage met nieuwe tekst heeft ook een ander tempo.

Sommige tempo-overgangen zijn duidelijk sneller of langzamer, andere zijn nagenoeg gelijk.

- 2p **26** Geef voor elk van de tekstonderdelen 3, 4 en 5 aan of het:

- duidelijk *sneller* is, of
- duidelijk *langzamer*, of
- een nagenoeg *gelijk* tempo heeft als het direct daaraan voorafgaande gedeelte.

N.B. Het geheel staat in $\frac{2}{4}$ maat en de *ostinati* worden in *achtste* noten gespeeld.

Je hoort het fragment twee keer.

1 Nineteen forty ♩ = 104

2 On my birthday: langzamer

3 The Germans walked in, walked into Holland

4 Germans invaded Hungary

5 I was in second grade

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd2 track 6

Van het volgende fragment staat de altvioolpartij uit het eerste strijkkwartet afgedrukt.

(they tat - tooed a num - ber on our arm)

(they tat-tooed a num-ber on our arm)

Het motief onder de eerste haak beschouwen we als het origineel. De andere motieven zijn hiervan afgeleid.

- 3p **27** Geef voor de met de haken 2, 3 en 4 aangegeven motieven aan, of ze afwijken van motief 1 en zo ja, hoe ze afwijken.
Je hoort het fragment twee keer.

haak 2:

haak 3:

haak 4:

cd2 track 7

Je hoort drie keer het begin van het derde deel.

- 2p **28** Beschrijf aan de hand van twee aspecten de structuur/opbouw van dit fragment.

1

2

cd2 track 8

Bij het volgende fragment hoort partituurbijlage 4.

In strijkkwartet 2 is een haak gezet boven een bepaalde passage. Deze passage wordt in strijkkwartet 2 polyfoon anders verwerkt dan in strijkkwartet 3.

- 2p **29** Noem één verschil ten aanzien van de polyfone verwerking. Ga bij je antwoord uit van strijkkwartet 3.
Je hoort het fragment twee keer.

.....

cd2 track 9

Je hoort van zowel het tweede als het derde deel het slot, en dit twee keer.

Hoewel de fragmenten nogal van elkaar verschillen zijn er overeenkomsten ten aanzien van de manier waarop het geheel 'tot stilstand komt'.

- 3p **30** Noem twee overeenkomsten.

1

2

cd2 track 10

Je hoort een gedeelte uit het derde deel één keer. Daarna wordt de cd vijf minuten stilgezet.

3p **31** Noem van dit fragment twee kenmerken van minimal music

1

2

en één algemeen kenmerk van twintigste eeuwse (klassieke) muziek.

.....

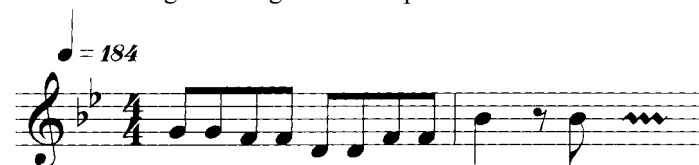
Tim Rice en Andrew Lloyd Webber - Jesus Christ Superstar

cd2 track 11

De vragen 32 t/m 47 gaan over twee nummers uit de rockopera 'Jesus Christ Superstar' van Tim Rice en Andrew Lloyd Webber. De rockopera heeft als onderwerp het Paasverhaal.

De vragen 32 t/m 40 gaan over het nummer 'Judas death'. Judas heeft berouw dat hij Jezus verraden heeft en beseft dat het geld dat hij daarvoor ontvangen heeft 'bloedgeld' is. Hij kan de gevolgen van zijn daad niet aan en pleegt zelfmoord.

Het eerste fragment is gebaseerd op onderstaand ostinaat.

De tekst van het fragment staat afgedrukt.

1 My God I saw him he looked threequarters dead
(And he was so bad I had to turn my head)
(You beat him so hard that he was bent and lame)
2 and I know who ev'rybody's gonna blame
3 I don't believe he knows I acted for our good
4 I'd save him all the suffering if I could

Voor vier regels staat een nummer.

2p **32** Bij welke van deze vier regels is de melodie van de zang gelijk aan die van het ostinaat?
Je hoort het fragment twee keer.

.....

cd2 track 12

Je hoort het slot van Judas' vertwijfeling, gevolgd door het commentaar van een priester. Deze twee gedeeltes verschillen sterk van elkaar.

2p **33** Beschrijf het stemgebruik in beide gedeeltes.
Je hoort het fragment twee keer.

eerste gedeelte:

tweede gedeelte:

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd2 track 13

Je hoort het commentaar van de priester gevolgd door het commentaar van de hogepriester Caiaphas twee keer.

De vorm van dit fragment zou je A (priester) - A' (Caiaphas) kunnen geven.

2p **34** Verklaar aan de hand van twee aspecten het accent bij de tweede A.

1

2

cd2 track 14

De tekst van het volgende fragment is afgedrukt evenals de lengte van de laatste noot.

2p **35** Noteer het ritme van de tekst.

Je hoort het fragment drie keer.

slime and the slime and the slime and the mud.

cd2 track 15

In het volgende fragment vindt een duidelijke sfeerverandering plaats.

2p **36** Noem vier muzikale aspecten die betrokken zijn bij deze sfeerverandering.

(Laat 'andere melodie' en 'ander ritme' buiten beschouwing. Het is niet de bedoeling dat je een uitgebreide beschrijving geeft.)

Je hoort het fragment drie keer.

.....
.....

cd2 track 16

Het volgende fragment hoor je één keer.

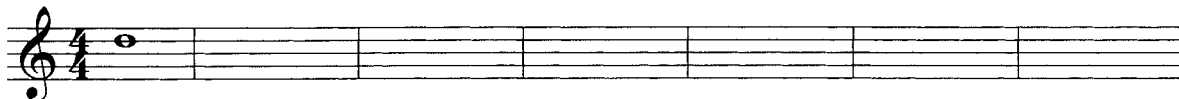
1p **37** Geef de technische term voor de laagste toon van de baspartij van het orgel.

.....

cd2 track 17

Je hoort dit fragment nog vier keer. Van de hoogst klinkende melodie van het orgel staat de eerste noot afgedrukt.

2p **38** Noteer de rest van deze melodie (ritme en toonhoogte).

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd2 track 18

De 'zangmelodie' van het volgende fragment staat op een bijzondere manier genoteerd.

I've been used and you knew all the time God

2p 39 Hoe noemen we deze manier van zingen?

.....

Wat wordt bedoeld met deze manier van noteren?

Je hoort het fragment twee keer.

.....

cd2 track 19

In het volgende fragment is sprake van bitonaliteit.

2p 40 Leg dit uit en noem de hierbij betrokken partijen.

Je hoort het fragment twee keer.

.....

.....

cd2 track 20

De vragen 41 t/m 47 gaan over het nummer 'Superstar'.

Je hoort de eerste helft van de intro drie keer. Het ritme van de melodie is afgedrukt.

Deze melodie verloopt veelal niet tragsgewijs.

1p 41 Waarop is de melodie voornamelijk gebouwd?

.....

cd2 track 21

In de volgende twee maten uit de intro spelen de pauken in elke maat hetzelfde ritme.

2p 42 Noteer één maat van dit ritme. Het begin is reeds aangegeven.

Je hoort het fragment drie keer.

cd2 track 22

Je hoort de gehele intro twee keer. Halverwege de intro zingen vrouwenstemmen één toon.

1p 43 Welke *harmonische* functie heeft die toon?

.....

Eindexamen Muziek vwo 2003-I

havovwo.nl

cd2 track 23

Het volgende fragment bestaat uit vier onderdelen van elk vier maten. In elk onderdeel zijn te horen: zang, piano en drums. In onderdeel 2 t/m 4 breidt het instrumentarium zich uit.

3p **44** Geef voor elk van de onderdelen 2 t/m 4 aan welk(e) instrument(en) er aan *toegevoegd* wordt/worden.

Je hoort het fragment twee keer.

1 zang, piano, drums

2 idem +

3 idem +

4 idem + + koperblazers

cd2 track 24

In het volgende, korte fragment spelen de hoge *blazers* twee keer een motief van één maat. Welk alternatief geeft het ritme van dit motief het beste weer? (Omcirkel het juiste alternatief.)

Na enige leestijd hoor je het fragment vier keer.

A

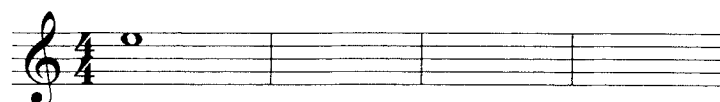
B

C

D

cd2 track 25

Aan het slot van het tweede couplet spelen de trompetten een dalende reeks van vier tonen. De eerste van deze vier tonen is gegeven.

2p **46** Noteer met nog drie hele noten de ontbrekende tonen. Plaats waar nodig een voorteken.
Je hoort het fragment vier keer.

cd2 track 26

Je hoort een gedeelte van het nummer 'Superstar' één keer.

Jesus Christ Superstar wordt een rockopera genoemd (in Nederland een popopera).

3p **47** Geef één argument waarom deze muziek tot de *popmuziek* behoort.

.....

Geef één argument waarom dit werk een *opera* genoemd wordt.

.....